

Handläggare: Victoria Zimmermann Grönros
Tfn: 508 09 021

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

Stockholms Parkprogram – yttrande till gatu- och fastighetskontoret.

Förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande av den 27 februari 2003.

Ylva Tengblad
Stadsdelsdirektör

Lars B Strand
Vik. avdelningschef

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden har fått Stockholms Parkprogram på remiss från gatu- och fastighetskontoret för yttrande. Stockholms Parkprogram är ett handlingsprogram för utveckling och skötsel av Stockholms stads park- och naturmark.

Förvaltningen är positiv till att ett gemensamt parkprogram för Stockholm tas fram. Förvaltningen anser dock att ambitionsnivån i vissa detaljer i programmet är något för hög. Vidare vill förvaltningen särskilt framhålla vikten av att våra parkmiljöer handikappanpassas och blir lekvänliga. För att vi skall få bra parkmiljöer är det även mycket angeläget att det i hela processen finns ett bra samarbete mellan alla olika aktörer som är inblandade.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsmiljöenheten, stadsmiljö- och planeringsavdelningen.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden har fått Stockholms parkprogram för yttrande. Remisstiden medger att nämnden behandlar ärendet på sammanträdet den 27 mars.

Grundläggande underlag för parkprogrammet spänner från FN:s konventioner, nationella lagar och mål och regionplanen för Stockholm till Stockholms översiktsplan, miljöprogram, integrationsprogram, grönkarta, biotopkarta och sociotopkarta.

Huvudsyftet med parkprogrammet är att skapa en samsyn om vad som är väsentligt för stadens park- och naturmark och hur den bör hanteras. Stockholms Parkprogram är ett handlingsprogram för utveckling och skötsel av Stockholms stads park- och naturmark.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen är positiv till att ett gemensamt parkprogram för Stockholm tas fram. Tillgången till grönytor är en mycket viktig aspekt i stadsmiljön. På Norrmalm är tillgången på grönytor idag mycket begränsad. Därför måste arbetet med grönytor på Norrmalm handla om att höja kvaliteten på de befintliga grönytorna samt att nyskapa grönytor där möjligheten finns, för att de skall "räcka" till nuvarande och kommande befolkning. På sidan 5 i parkprogrammet talar man om vikten av samarbete och dialog under hela parkens livslängd. Förvaltningen vill poängtera att detta är av yttersta vikt. Samarbetet och samspelet mellan alla olika aktörer som är inblandade, från planeringen av en park till den långsiktiga skötseln, måste förbättras.

Förvaltningen anser dock att ambitionsnivån i vissa detaljer i programmet är något för hög. Det finns ingen tydlig koppling mellan ambitionerna och de möjligheter som stadsdelsförvaltningarna har att uppfylla dessa. Nedan redovisar förvaltningen de aspekter där vi redan nu kan se att stadsdelsnämnden med nuvarande budget inte kan uppfylla den ambitionsnivå som redovisas i programmet, eller där förvaltningen har andra synpunkter.

Sid 11 Rubrik: Planering, Råd och riktlinjer	Här står att den parkplan som tas fram för varje stadsdel skall innehålla skötselprioriteringar. Förvaltningen vill poängtera att detta är mycket viktigt.
Sid 19 Rubrik: Projekt, Råd och riktlinjer	<ul style="list-style-type: none"> - Programmet slår fast att nya skötselkostnader skall klargöras. Förvaltningen anser att man här borde klargöra kostnadsdifferensen mellan det gamla och det nya förslaget. Det bör förtydligas vad som menas med ekologisk design. - När det gäller garantitiden så anser förvaltningen att det skall vara byggtreprenören som skall stå för skötseln under denna period. Först därefter skall skötsel lämnas över till den som skall sköta det löpande underhållet, d.v.s. stadsdelsnämnderna.
Sid 20 Rubrik: Program- utredning	Under rubriken programutredning nämns att skötseln skall utredas i samråd med berörd stadsdelsförvaltning (Sdf) samt att Sdf skall tilldelas nödvändiga medel om anläggningen innebär extra insatser och merkostnader. Förvaltningen vill betona vikten i detta. Detta är en förutsättning för att anläggningen skall kunna skötas på det sätt som är tänkt. Förvaltningen vill här instämma i det som står redan på sidan 5 i parkprogrammet om att det inte är någon idé att bygga en bra park om den inte sköts på det sätt som det är tänkt.
Sid 21 Rubrik: Garanti- skötsel	När det gäller garantiskötsel anser förvaltningen att man inte skall undanta hårdgjorda ytor, små gräsytor och liknande från garantiskötseln. Vidare anser förvaltningen att garantitiderna i alla projekt skall vara minst 2 år; 1 år är för kort tid. Det är mycket positivt att man i programmet har tryckt på att en tillsyn av anläggningens utveckling skall göras av Sdf och Gfk gemensamt två år efter garantibesiktningen.
Sid 23 Rubrik: Skötsel, Råd och riktlinjer	<ul style="list-style-type: none"> - Förvaltningen håller med om att det är viktigt att underhållsbehovet kontinuerligt inventeras och att nyinvesteringar inventeras gemensamt av Sdf och Gfk. - Förvaltningen ställer sig frågande till att skötselintensiva parker skall ha en parkvärd. Det är en trivsamt tanke men vem skall bekosta denna ambitionshöjning. - Även tanken om lokal sponsring och brukarskötsel är en mycket trevlig idé. Förvaltningen har arbetat mycket med sådana frågor och har dragit några lärdomar av detta. Att arbeta med sponsring kräver viss erfarenhet och tar otroligt mycket tid för inblandade tjänstemän. I vissa fall har det varit tveksamt om staden har gjort någon ekonomisk vinst av detta arbete. När det gäller brukarmedverkan är förvaltningens erfarenhet att många tröttnar relativt snart. Det man kan vinna i båda fallen är ett ökat intresse och ansvarstagande för den offentliga närmiljön, vilket är positivt.
Sid 24 Rubrik: Drift och	Perennrabatter* ingår inte i blomsterprogrammet utan i den ordinarie skötseln som sker enligt avtal men entreprenör.

förebyggande underhåll.	
Sid 24 Rubrik: Felavhjälpan- de underhåll och nyinvesteringar	I dagsläget har stadsdelsförvaltningen inte resurser för de kontinuerliga kontroller som nämns.
Sid 25 Rubrik: Skötselintensiv parkmark i innerstaden	Enligt förvaltningens bedömning borde Centralbadsparken finnas med under denna rubrik.
Sid 25 Rubrik: Brukar- medverkan och sponsring	Se kommentarer ovan, sid 23. Därutöver undrar förvaltningen: <ul style="list-style-type: none"> - Vem skriver avtalen? - Vem sköter uppföljningen? - Hur säkerställer man kvaliteten? Ev. kan detta vara lättare att arbeta med utanför innerstan. I innerstan känns de flesta allmänna ytor som att de tillhör alla Norrmalmsbor, men även andra Stockholmare och besökare utifrån och då är det svårt att väcka det engagemang som krävs. På Norrmalm har det fungerat bättre med ren ekonomisk sponsring från t.ex. företag.
Sid 31 Rubrik: Avvägningar	I och med att Norrmalm har en sådan begränsad tillgång på grönytor blir slitaget på de som finns mycket hårt. Förvaltningen anser därför att det skulle vara önskvärt att resurserna för parkskötsel låg på en sådan nivå att förvaltningen kunde upprätthålla en god standard på de ytor som finns.
Sid 33 Rubrik: Parker kring byggnad	Förvaltningen anser att Centralbadsparken borde finnas med under denna rubrik.
Sid 37 Rubrik: Ekologiska värden, biologisk mångfald och kretslopp.	Att kompostera parkavfallet på Norrmalm är mycket svårt på grund av platsbrist. Det behövs stora ytor till en sådan hantering om den skall bli bra. Förvaltningen är dock positiv till en gemensam kompostanläggning för hela innerstaden.
Sid 40 Rubrik: Attraktivitet, besöksstryck och slitage.	I programmet står att ökat slitage p.g.a. ökat besöksstryck ska åtgärdas med ökad skötsel. Detta är ett problem som Norrmalm dagligen brottas med. Eftersom praktiskt taget alla parker inom Norrmalm har ett högt besöksstryck och därmed stort slitage räcker inte resurserna till. Vissa av Norrmalms parker används av friskolor som inte har någon skolgård. Detsamma gäller även en del kommunala skolor samt förskolor. I vissa fall

	har man kunnat komma överens om att skolan är med och finansierar en del av parkens skötsel.
Sid 42 Rubrik: Trygghet och säkerhet.	<p>- Förvaltningen anser att det är av största vikt att staden tar hjälp av polisens/närpolisens erfarenheter när det gäller brottsförebyggande arbete, t.ex. "BO TRYGGT 01".</p> <p>Det finns mycket att göra när det gäller planering av nya parker samt den löpande driften.</p> <p>- Punkten "Centrala parker och viktiga gångstråk bör befolkas under dygnet" måste klargöras mer. Handlar det om att de skall befolkas alla timmar på dygnet, och i så fall av vilka skall de befolkas (av allmänheten eller av vakter)?</p> <p>- Norrmalm har stora problem med bilar som parkerar i parkerna. P-vakterna hinner inte med att bevaka efterlevnaden av att man inte får parkera i parkerna.</p> <p>- Målet att skötselpersonal <u>ständigt</u> bör vara närvarande i park- och naturmark är inte realistiskt. Det är en alldeles för hög ambitionsnivå. Dessutom så undrar man om det då menas dygnet runt!</p>
Sid 47 Rubrik: Stadspark och aktivitetspark	<p>Förvaltningen håller med om och vill betona vikten av att det i en stadspark/aktivitetspark måste finnas hårdgjorda gångvägar och platser. Detta är nödvändigt för att de skall hålla för det slitage som de utsätts för. Det är även viktigt från handikappsynpunkt.</p>
Sid 58 Rubrik: Perennrabatter	<p>Förvaltningen vill betona att man inte fräser nedvissnade perenner utan att dessa sparas under vintern för att rabatten skall få ett vackert vinterutseende, och de klipps ner först på våren. Ytterligare en anledning till att spara perenner över vintern är att fröställningarna utgör föda för fåglar och andra djur under vinterhalvåret.</p>
Sid 59 Rubrik: Stadsdels-områdets blomsterprogram	<p>- Något nytt blomsterprogram görs inte årligen. Förvaltningen handlar upp blomsterprogram som löper under 3 år med 2 års förlängning. Kompletteringar och ändringar kan göras under avtalsperiodens tid, mot ev. extrakostnader.</p> <p>- Förvaltningens resurser räcker inte till för att ge annuellrabatter** ett program för varje årstid. Centralt belägna platser har vårprogram men ingen plats har vinterprogram. Förvaltningen har arbetat med sponsring för att utöka planteringen av annueller året runt. Se vidare förvaltningens kommentar till sid 23.</p>
Sid 67 Rubrik: Hundrast-områden och hundrastgårdar	<p>Förvaltningen vill poängtera att det är mycket viktigt att staden är ytterst noggrann vid placeringen av dessa. Redan i planeringsstadiet skall placeringar sökas som inte stör omkringboende och rofyllda platser.</p>
Sid 67 Rubrik: Lekplatser, Råd och riktlinjer	<p>Under denna rubrik står att lekutrustningar och lekplatser kontinuerligt ska underhållas samt besiktigas två gånger per år. På Norrmalm sker säkerhetsbesiktningar en gång per år och underhåll sker kontinuerligt. Besiktningarna görs under sommarsäsongen p.g.a. att det då inte finns</p>

	någon tjäle i marken.
Sid 69 Rubrik: Murar, bullerskydd, trappor och ramper, Råd och riktlinjer	Förvaltningen skulle här vilja lägga till att dessa installationer i den offentliga miljön skall vara utformade så att klotter försvåras. Klottersanering innebär stora utgifter för stadsdelsförvaltningarna och det är därför mycket viktigt att arbeta förebyggande med denna fråga.
Sid 73 Rubrik: Skyltar	Förvaltningen kan hålla med om att skyltar med information om hur driftcentralen kan kontaktas skulle kunna vara bra information för allmänheten. Dock tror förvaltningen inte att detta praktiskt skulle fungera då man har stor erfarenhet av att kommunala skyltar vandaliseras och förfular gatumiljön.
Sid 73 Rubrik: Dricksfontäner	Att hålla dricksfontäner rena och fungerande är förknippat med stora kostnader. Vems ansvar är detta?
Sid 79 Rubrik: Aktivitetsparker -plats lämplig för mindre evenemang	Stadens del av Museiparken är så liten att det är tveksamt om det får plats några mindre evenemang. Den största delen av parken ägs av staten.

* perenner = fleråriga blommor

** annueller = ettåriga blommor

Förvaltningen vill avsluta med att tillägga att man i stadens parkarbete alltid bör sträva efter att göra grönyrtorna lekvänliga. Detta bör göras i nära samarbete med de barn som vistas i stadens parker.

Det är förvaltningens åsikt att alla, även de med funktionshinder, skall kunna vistas i och använda våra parker. Därför bör staden lägga ner särskild vikt på att handikappanpassa stadens parker. Här är barn med funktionshinder en mycket viktig grupp som man måste ta stor hänsyn till.

Bilagor

1. "Stockholms Parkprogram, handlingsprogrammet för utveckling och skötsel av Stockholms parker och natur." Remisshandlingar från gatu- och fastighetskontoret, augusti 2002. (Remisshandlingarna delades ut på nämndens sammanträde den 20 februari 2003.)
2. Norrmalms barnchecklista.